

BOSHLANG'ICH DARAJADAGI FLE O'RGANUVCHILARDA TALAFFUZNII RIVOJLANTIRISHDA FONETIK FAOLIYATLARNING TA'SIRI

Narzulloeva Dilfuza Bahriddin qizi

shakhnarzoullayev@gmail.com

Buxoro davlat universiteti, xorijiy tillar fakulteti talabasi

Annotatsiya: Fransuz tilida talaffuzni to'g'ri shakllantirish chet tilini o'rganuvchilar uchun muhim muammolardan biridir. Ushbu maqolada boshlang'ich darajadagi FLE o'rganuvchilarining talaffuz malakasini rivojlantirishda fonetik mashqlar va faoliyatlarning samaradorligi eksperimental yondashuv orqali o'rganiladi. Tadqiqot davomida o'quvchilar maxsus fonetik topshiriqlar yordamida burun tovushlari, urg'u, intonatsiya kabi elementlar ustida ishladilar. Olingan natijalar talaffuzdagi xatoliklarning kamaygani va nutqning tabiiyroq tus olganini ko'rsatdi. Maqola natijalari avvalgi nazariy va amaliy tadqiqotlar bilan taqqoslanib, fonetik yondashuvlarning metodik ahamiyatini ochib beradi.

Kalit so'zlar: Fonetik transkripsiya, fonologik xatolar, urg'u va intonatsiya, tinglab tushunish ko'nikmasi, burun tovushlari, fonetik qisqarishlar.

Аннотация: Правильное произношение на французском языке является одной из важнейших проблем для изучающих иностранный язык. В данной статье рассматривается эффективность фонетических упражнений и занятий по развитию навыков произношения у учащихся начального уровня FLE с помощью экспериментального подхода. В ходе исследования студенты работали над такими элементами, как носовые звуки, ударение и интонация, используя специальные фонетические задания. Результаты показали, что количество ошибок в произношении уменьшилось, а речь стала более естественной. Результаты статьи сравниваются с предыдущими теоретическими и прикладными исследованиями, раскрывая методологическую значимость фонетических подходов.

Ключевые слова: Фонетическая транскрипция, фонологические ошибки, ударение и интонация, навыки аудирования, носовые звуки, фонетические сокращения.

Abstract: Correct pronunciation in French is one of the most important problems for foreign language learners. This article studies the effectiveness of phonetic exercises and activities in developing pronunciation skills of elementary level FLE learners through an experimental approach. During the study, students worked on elements such as nasal sounds, stress, and intonation using special phonetic tasks. The results obtained showed a decrease in pronunciation errors and a more natural tone of

speech. The results of the article are compared with previous theoretical and practical studies and reveal the methodological importance of phonetic approaches.

Keywords: Phonetic transcription, phonological errors, stress and intonation, listening comprehension skills, nasal sounds, phonetic contractions.

KIRISH

Chet tilini o'rgatish metodikasida fonetik kompetensiya, ya'ni, talaffuzning to'g'riligi, intonatsiyaning tabiiyligi va nutqning ravonligi kommunikativ kompetensiyaning ajralmas tarkibiy qismi sifatida qaraladi. Ayniqsa, fonetik kompetensiyaning shakllanishi til o'rganishning boshlang'ich bosqichlarida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Fransuz tili esa fonetik jihatdan murakkab va o'ziga xos tovush tizimiga ega bo'lgan tillardan biri bo'lib, bu tilda talaffuzni to'g'ri egallash chet tili o'rganuvchilari, ayniqsa ona tilining fonologik tizimi fransuz tilidan tubdan farq qiladigan o'quvchilar uchun muayyan qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi.

Fransuz tilida burunli unli tovushlar (*voyelle nasale*), bog'lovchi tovushlar (*liaison*), urg'u va intonatsiya tizimining o'ziga xosligi, tovush qisqarishlari (*élision*), tovushlar orasidagi sandhi hodisalari va so'zlar orasidagi oqimlilik (*enchaînement*) talaffuzni o'rgatishda maxsus fonetik mashg'ulotlarni talab qiladi. O'zbek tilida bu tovush hodisalari mavjud bo'lmagani sababli, o'quvchilar ko'pincha bu fonetik elementlarni tushunishda va talaffuz qilishda muammolarga duch keladilar. Masalan, "bon" so'zidagi /*ʃ*/ tovushining burunli tabiati yoki "vous avez" birikmasidagi [z] tovushining bog'lanishi ko'pchilik boshlang'ich o'rganuvchilar tomonidan e'tibordan chetda qoladi yoki noto'g'ri talaffuz qilinadi.

So'nggi yillarda chet tilini o'rgatishda fonetik faoliyatlar va ularning amaliy darslarga integratsiyasi bo'yicha bir qancha muhim tadqiqotlar olib borilgan. Jumladan, **Martine Abry va Annie Chalaron (2011)** tomonidan tayyorlangan "**La phonétique progressive du français**" asari fransuz tilidagi fonetik muammolarni bosqichma-bosqich hal qilishga xizmat qiluvchi amaliy mashqlar majmuasini taklif qiladi. **Claire Blanche-Benveniste va Michèle Léon (2007)** talaffuzni avtomatizatsiya qilishda vizual va audio vositalarning o'rni, hamda o'rganuvchining eshituv-perseptiv ko'nikmalarini rivojlantirish metodikalarini tahlil qilganlar. **Danielle Dubois** esa artikulyatsion yondashuv orqali talaffuzdagi texnik xatolarni bartaraf etish metodikasini ishlab chiqqan.

Fonetik yondashuvning nazariy asosi esa **Pierre Léon** tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, u talaffuzni til va madaniyat o'rtasidagi interfeys deb baholaydi. Uning fikricha, talaffuz faqat texnik ko'nikma emas, balki identifikatsiya vositasi sifatida ham xizmat qiladi. **Derwing va Munro (2005)** esa fonologik xatolar va ularning muloqotga ta'siri bo'yicha olib borgan izlanishlarida talaffuzdagi kichik

farqlarning ham tinglovchiga yetkaziladigan ma'lumot sifati va muloqot samaradorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini isbotlaganlar.

Fonetik faoliyatlar, xususan, **artikulyatsion mashqlar, intonatsion modellashtirish, ko'zguda o'z nutqini kuzatish, diktatsiya asosida fonetik transkripsiya qilish, va audio/video vositalardan foydalanish** o'quvchining talaffuzini faol nazorat qilish va uni shakllantirishga xizmat qiladi. Bunday faoliyatlar yordamida o'quvchi nafaqat eshitadi va takrorlaydi, balki tovushlarni analiz qiladi, o'z xatolarini anglaydi va o'zlashtirish jarayonida faol ishtirok etadi.

Afsuski, O'zbekistondagi ko'plab umumta'lim muassasalarida yoki boshlang'ich bosqichdagi FLE kurslarida fonetik mashqlar ikkilamchi o'ringa ega bo'lib qolmoqda. Talaffuzga doir muammolar aksariyat hollarda e'tiborsiz qoldiriladi yoki faqat o'qituvchi og'zaki ko'rsatmalari bilan cheklanadi. Bunday yondashuv, ayniqsa boshlang'ich bosqichdagi o'quvchilarda noto'g'ri talaffuzni mustahkamlab qo'yadi, bu esa keyinchalik nutq rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqot boshlang'ich darajadagi fransuz tilini chet til sifatida o'rganayotgan Buxoro maktablarining birida 20 nafar o'quvchi ishtirokida olib borildi. Ishtirokchilar tasodifiy ravishda ikki guruhga bo'lindi: 10 nafar o'quvchidan iborat tajriba guruhi va 10 nafar o'quvchidan iborat nazorat guruhi. Tadqiqotning maqsadi — fonetik mashqlar yordamida talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirish samaradorligini aniqlash.

Eksperiment davomiyligi 8 hafta bo'lib, haftada 2 marta 45 daqiqadan fonetik mashg'ulotlar o'tkazildi. Tajriba guruhi uchun maxsus ishlab chiqilgan fonetik mashqlar qo'llanilib, nazorat guruhi an'anaviy dars metodikasi asosida o'qitildi.

Tadqiqot davomida quyidagi fonetik mashqlar olib borildi:

1. Artikulyatsion mashqlar (*Exercices d'articulation*):

Bu mashqlar og'zaki a'zolari (til, lab, jag', tomoq) mustahkamlash va talaffuzni aniqroq qilishga qaratilgan. Masalan:

- Voyelles nasales (burunli unli tovushlar): “bon” [bɔ̃], “vin” [vɛ̃], “blanc” [blɑ̃] so'zlarini talaffuz qilish.
- Voyelles orales va ularning farqlari: “beau” [bo], “ba” [ba].
- Undoshlarning talaffuzi: “chat” [ʃa], “chien” [ʃjɛ̃], “doux” [du].

Mashqlar og'iz bo'shlig'idagi harakatlarni yaxshilash, tilni to'g'ri pozitsiyaga keltirish, lablar va jag' mushaklarini mustahkamlashga yo'naltirilgan.

2. Intonatsion modellashtirish (*Modélisation intonative*):

Bu mashqlarning vazifasi so'z va gaplarda urg'u, intonatsiyani shakllantirishga qaratilgan. Masalan, quyidagi so'z birikmalarida urg'u va intonatsiyani ajratib ko'rsatish:

- “Je vais à la maison.”
- “Tu viens demain?”
- “Il est parti tôt.”

Bu mashqlar orqali o‘quvchilar gapning ma’nosini to‘g‘ri ifoda etish uchun urg‘u va intonatsiya vositalarini o‘zlashtiradilar.

3. *Liaison va Elision mashqlari:*

Bu mashqlar bog‘lovchi tovushlar va tovushlarning qisqarishini o‘rgatish uchun mo‘ljallangan mashqlar bo‘lib hisoblanadi. Masalan:

- “les amis” [lez_ami] (liaison)
- “je t’aime” [ʒ_tem] (elision)
- “vous avez” [vu_z_ave] (liaison)

Bu mashqlar orqali o‘quvchilar so‘zlar orasidagi tovush aloqalarini to‘g‘ri hosil qilishni o‘rganadilar, bu esa nutqning ravonligini oshiradi.

4. *Audio-testkari aloqa (Feedback audio):*

Bu mashqlarning vazifasi o‘quvchilarning o‘z nutqini yozib olib, uni tinglash va xatolarni aniqlashga yo‘naltirilgan.

Masalan, o‘quvchi o‘zining “Je suis étudiant” iborasini yozadi, keyin tinglab, talaffuzdagi xatolarni o‘rganadi va qayta mashq qiladi.

Eksperiment davomida talaffuz kompetensiyasini baholash uchun pretest va posttest usullari qo‘llanildi. Baholash mezonlari quyidagilarni o‘z ichiga oldi:

- **Tovushlarning to‘g‘ri talaffuzi:** fonemlarning aniq va to‘g‘ri chiqarilishi (masalan, “vin” va “vin” so‘zlaridagi burunli tovushning to‘g‘ri ajratilishi).
- **Urg‘u va intonatsiya:** so‘z va gaplardagi urg‘uni joylashtirish, intonatsiya tuzilishini aniqlash va qo‘llash.
- **Fonologik xatoliklar:** tovushlarni almashtirish, tashlab yuborish yoki ortiqcha talaffuz qilish holatlari (masalan, “je suis” o‘rniga “je sui” deb talaffuz qilish).
- **O‘z nutqini tahlil qilish qobiliyati:** o‘quvchining o‘z nutqidagi xatolarni aniqlash va tuzatish ko‘nikmalari

NATIJALAR

Eksperiment 8 hafta davomida ikki guruhda olib borildi: tajriba guruhi fonetik mashqlar asosida maxsus trening olgan bo‘lsa, nazorat guruhi an’anaviy metodika bo‘yicha o‘qitildi. Eksperiment natijalari pretest va posttest sinovlari yordamida o‘quvchilarning talaffuz ko‘nikmalarining o‘zgarishini ko‘rsatadi.

Eksperiment boshlanishida ikki guruh o‘rtasida talaffuz ko‘nikmalarining o‘rtacha ballari o‘xshash edi. Tajriba guruhi o‘rtacha balli 55,2%, nazorat guruhi esa 54,7% ni tashkil etdi. Bu ko‘rsatkichlar guruhlar orasida sezilarli farq yo‘qligini ko‘rsatadi, ya’ni boshlang‘ich nuqtada guruhlar bir xil fonetik darajada edi.

Eksperiment yakunida, ya’ni posttest sinovida, tajriba guruhi o‘rtacha balli 82,5% ga ko‘tarildi, bu esa boshlang‘ich ko‘rsatkichga nisbatan sezilarli oshishdir. Shu

bilan birga, nazorat guruhi o'rtacha balli faqat 62,1% gacha o'sdi, bu esa o'quvchilarning fonetik ko'nikmalarini an'anaviy usulda rivojlantirishda kamroq samaradorlikni ko'rsatadi.

Test yordamida guruhlar orasidagi farq tekshirildi. Tajriba guruhi va nazorat guruhi posttest natijalari o'rtasida $p < 0.01$ darajasida statistik jihatdan sezilarli farq mavjudligi aniqlanib, bu fonetik mashqlar asosida olib borilgan treningning talaffuzni rivojlantirishda samarali ekanligini ko'rsatadi.

Tajriba davomida quyidagi kuzatuvlar ham amalga oshirildi:

- **Artikulyatsion aniqlik:** Tajriba guruhi o'quvchilari "*vin*" [vɛ̃], "*blanc*" [blɑ̃] kabi burunli tovushlarni aniqroq va to'g'ri talaffuz qildi, nazorat guruhi bu tovushlarda xatolarni ko'proq qildi.
- **Liaison va elision qo'llanilishi:** Tajriba guruhi o'quvchilari "*les amis*" [lezami], "*je t'aime*" [ʒetɛm] kabi bog'lovchi tovushlarni ko'proq va aniqroq ishlatdi.
- **Intonatsiya va urg'u:** Tajriba guruhi o'quvchilari intonatsiya va urg'uni to'g'ri joylashtirishda yaxshilandi, bu nutqning tabiiyligini oshirdi.

Shuningdek, o'quvchilar tomonidan o'z nutqlarini eshitib, tahlil qilish qobiliyatlari ham tajriba guruhida ancha rivojlandi.

Eksperiment natijalari shuni ko'rsatdiki, fonetik mashqlarni tizimli va muntazam ravishda qo'llash boshlang'ich darajadagi fransuz tili o'rganuvchilarining talaffuz ko'nikmalarini sezilarli darajada yaxshilaydi. An'anaviy metodikaga nisbatan bu yondashuv fonetik jihatdan aniqroq va ravonroq nutq shakllanishiga yordam beradi, shuningdek, o'quvchilarning nutqni o'z-o'zini baholash va takomillashtirish qobiliyatlarini rivojlantiradi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari boshlang'ich darajadagi fransuz tili o'rganuvchilarining talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirishda fonetik mashqlarni tizimli qo'llashning yuqori samaradorligini tasdiqladi. Tajriba guruhi o'quvchilarining posttestdagi natijalari pretestga nisbatan sezilarli darajada yaxshilanishi, fonetik mashqlarning talaffuzni to'g'rilash va nutqning fonologik aspektlarini chuqurroq o'zlashtirishda muhim vosita ekanligini ko'rsatmoqda.

Bu natija fonetik tadqiqotlarning keng doirasida o'rganilgan asosiy nazariy tamoyillarga mos keladi. Xususan, Ladefoged (2001) ning fonetik nazariyasida talaffuzni o'rgatishda artikulyator va akustik jihatlariga asoslangan mashqlar talaffuz sifatini yaxshilashga xizmat qilishi ta'kidlangan. Shuningdek, Celce-Murcia, Brinton va Goodwin (2010) tomonidan ishlab chiqilgan talaffuz o'qitish modellarida fonetik mashqlar nutqdagi fonemalarni aniq ajratish va talaffuzdagi fonologik farqlarni o'rgatishda asosiy usul hisoblanadi.

Eksperimentda foydalanilgan artikulyatsion mashqlar, masalan, burunli tovushlar (“vin” [vɛ̃], “blanc” [blɑ̃]) va tovushlarning o‘ziga xosliklarini o‘zlashtirish o‘quvchilarda tovushlarni aniqroq chiqarish va ularni o‘zbek tilidagi analoglaridan farqlash ko‘nikmalarini oshirdi. Bu holat, Flege (1995) ning chet tilini o‘rganganlarning ona til tovush tizimidan farqli tovushlarni o‘zlashtirishdagi qiyinchiliklari va muntazam mashqlar orqali bu to‘siqlarni yengish mumkinligi haqidagi nazariyasi bilan mos keladi.

Talaffuzdagi intonatsiya va urg‘uni o‘rgatish, shuningdek, liaison va elision kabi talaffuz hodisalarini mashq qilish o‘quvchilarning nutqdagi tabiiylik va ravonlik darajasini oshirdi. Bu jihat Derwing va Munro (2005) ning talaffuzni o‘rgatishda intonatsiya va prosodiya elementlarining nutq samaradorligidagi rolini o‘rganish natijalari bilan bog‘liqdir. Nutqning ritmi va urg‘usi to‘g‘ri qo‘llanganida, o‘quvchilarning tinglovchilar oldida tushunarli sezilarli darajada yaxshilanadi.

O‘z nutqini yozib, tahlil qilish mashqlari o‘quvchilarning fonetik xatolarni aniqlash va o‘zgartirish qobiliyatlarini rivojlantirdi. Bu metod o‘rganilayotgan tilning o‘z-o‘zini baholash konsepsiyasiga to‘liq mos keladi va Munro va Derwing (2008) ning talaffuzni o‘rganishda mustaqil tahlil va fikr bildirish muhimligini ta’kidlagan ilmiy nuqtai nazarini tasdiqlaydi.

Nazorat guruhi natijalarining ancha pastroq bo‘lishi fonetik mashqlarni muntazam qo‘llashsiz talaffuzni rivojlantirishning qiyinligini ko‘rsatdi. An’anaviy o‘qitish usullari, odatda, grammatik va lug‘aviy jihatlarga ko‘proq e’tibor berib, talaffuzdagi noaniqliklarni yetarlicha qamrab olmaydi. Bu holat, Celce-Murcia va boshqalar (2010) ning talaffuz o‘rgatishda interaktiv va faol yondashuvlarni tavsiya qilgan fikrlariga muvofiqdir.

Shu bilan birga, tadqiqot jarayonida o‘quvchilarning motivatsiyasining oshishi va mashqlar orqali o‘rganish jarayonining qiziqarli va interaktiv shaklda tashkil etilishi ham muvaffaqiyatga erishishda muhim rol o‘ynadi. Bu ko‘rsatkichlar, o‘quvchilarning til o‘rganishga bo‘lgan ijobiy munosabati va mustaqil ishlash ko‘nikmalarini oshirishga yordam berdi, bu esa Dörnyei (2001) motivatsiya nazariyasidagi shaxsiy qiziqish va faol qatnashuvning til o‘rganish jarayonidagi ahamiyatini tasdiqlaydi.

XULOSA

Ushbu tadqiqot boshlang‘ich darajadagi fransuz tili o‘rganuvchilarining talaffuzini rivojlantirishda fonetik faoliyatlarning samaradorligini chuqur o‘rganishga bag‘ishlandi. Eksperiment natijalari fonetik mashqlar tizimli va muntazam qo‘llanilganda o‘quvchilarning artikulyatsion aniqlik, intonatsiya, urg‘u, liaison va elision kabi talaffuz elementlarini aniq va to‘g‘ri qo‘llash ko‘nikmalarini sezilarli darajada yaxshilashini ko‘rsatdi.

Tajriba guruhi pretest va posttest natijalaridagi 27,3% ga yaqin o‘sish fonetik faoliyatlarning ta’sir kuchini aniq ko‘rsatib, talaffuzning faqat grammatika yoki lug‘at

o'rganishdan farqli ravishda maxsus fonetik mashqlar yordamida rivojlanishini ilmiy asosda tasdiqladi. Bunga qarshi, nazorat guruhi faqat 7,4% ga yaqin o'sish ko'rsatdi, bu esa an'anaviy metodlarning talaffuzni rivojlantirishdagi samaradorligining pastligini ko'rsatadi.

Fonetik mashqlar orqali o'quvchilar o'z nutqlarini qayta tinglash, xatolarni aniqlash va tuzatish bo'yicha ko'nikmalarni egalladi, bu mustaqil o'rganish va til o'rganish jarayonida o'z-o'zini baholashning muhim omili ekanligini ko'rsatadi. Bu holat o'quvchilarning nutqga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularni faolroq ishtirok etishga rag'batlantirdi. Shu bilan birga, talaffuz mashqlari til o'rganishda motivatsiyani oshirishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatdi, bu o'z navbatida o'rganish samaradorligini yanada kuchaytirdi. Tadqiqot natijalari, shuningdek, Ladefoged (2001), Celce-Murcia va boshq. (2010), Flege (1995) kabi tadqiqotchilar fikrlarini tasdiqlab, talaffuzni o'rgatishda maxsus fonetik mashqlarning o'rni va ahamiyatini mustahkamladi. Shuningdek, intonatsiya va prosodiya elementlari ustida ishlash orqali talaffuz ravonligini oshirish, o'quvchilarning nutqini tinglovchilar uchun tushunarli qilishda muhim omil ekani aniqlangan.

Kelajakda fonetik mashqlarni yanada samaraliroq qilish uchun texnologik vositalardan foydalanish, masalan, talaffuzni avtomatik aniqlash va tuzatish imkoniyatiga ega dasturlarni qo'llash, shuningdek, individual o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan mashqlarni ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir. Bunday yondashuv til o'rgatish jarayonini yanada interaktiv va samarali qilish imkonini beradi.

Fonetik mashqlar nafaqat talaffuz xatolarini kamaytirish, balki til o'rganishda o'quvchilarning mustaqil fikrlash va o'z nutqini yaxshilash qobiliyatlarini rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Tadqiqotdan olingan natijalar fransuz tilini boshlang'ich darajada o'rganuvchilar uchun fonetik mashqlarni amaliyotda keng joriy etish zarurligini ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Celce-Murcia, M., Brinton, D. M., & Goodwin, J. M. (2010). *Teaching Pronunciation: A Course Book and Reference Guide*. Cambridge University Press.
2. Abdukarimova, M. S. (2019). Fonetik mashqlar yordamida talaffuzni rivojlantirish metodikasi. *Til va Adabiyot*, 3(12), 45-52.
3. Derwing, T. M., & Munro, M. J. (2005). *Second Language Accent and Pronunciation Teaching: A Research-Based Approach*. *TESOL Quarterly*, 39(3), 379-397.
4. Xudayberganov, B. (2017). Boshlang'ich darajadagi fransuz tili o'rganuvchilarining talaffuzdagi xatolarini tuzatish usullari. *O'zbek Tili va Adabiyoti*, 1(34), 68-74.

5. Flege, J. E. (1995). *Second language speech learning: Theory, findings, and problems*. In W. Strange (Ed.), *Speech perception and linguistic experience: Issues in cross-language research* (pp. 233-277). Timonium, MD: York Press.
6. Karimova, N. (2021). *Fransuz tilida talaffuzni rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar*. *Pedagogika Ilmi*, 4(45), 112-119.
7. Ladefoged, P. (2001). *A Course in Phonetics* (4th ed.). Harcourt College Publishers.
8. Tursunova, S. (2018). *Til o'rganishda fonetik mashqlar va ularning roli*. Filologiya fanlari doktori dissertatsiyasi, Toshkent.
9. Munro, M. J., & Derwing, T. M. (2008). *The functional load principle in ESL pronunciation instruction: An exploratory study*. *System*, 36(3), 372-383.
10. Sayfiddinova, G. (2020). *Oliy ta'limda fransuz tili talaffuzini takomillashtirish metodikasi*. *Xalqaro Tilshunoslik Jurnali*, 2(7), 85-91.
11. Kelly, G. (2000). *How to Teach Pronunciation*. Pearson Education.
12. Gilbert, J. B. (2008). *Teaching Pronunciation Using the Prosody Pyramid*. Cambridge University Press.
13. Lee, J., & Hasegawa-Johnson, M. (2010). *Automatic detection of pronunciation errors for language learners*. *Speech Communication*, 52(4), 270-283.
14. Saito, K. (2011). *Examining the role of phonetic training in L2 pronunciation improvement*. *Language Teaching*, 44(3), 330-341.
15. Islomov, A. (2016). *Fransuz tili o'rganuvchilarda talaffuzni o'rgatish metodikasi*. *Pedagogika va Psixologiya*, 5(22), 54-60.